

1.9. Вправи до розділу 1

Основні операції над матрицями

1.1. Сформулюйте умови, при яких можна додавати дві матриці.

1.2. Обчисліти:

а) $3 \cdot \begin{pmatrix} 1 & 2 \\ 1 & 2 \end{pmatrix} - \begin{pmatrix} 3 & 2 \\ 3 & 2 \end{pmatrix} - 4 \cdot \begin{pmatrix} 0 & 1 \\ 0 & 1 \end{pmatrix}$;   б) $2 \cdot \begin{pmatrix} 2 \\ 2 \\ 1 \end{pmatrix} - 3 \cdot \begin{pmatrix} 0 \\ 5 \\ 6 \end{pmatrix}$;

в) $2 \cdot \begin{pmatrix} 1 & 8 & 7 & -15 \\ 1 & -5 & -6 & 11 \end{pmatrix} - \begin{pmatrix} 5 & 24 & -7 & -1 \\ -1 & -2 & 7 & 3 \end{pmatrix}$;

г) $\begin{pmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 4 & -2 \\ -3 & 1 \end{pmatrix}$;   г') $\begin{pmatrix} 1 & 3 \\ 3 & 1 \end{pmatrix} - \begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 1 & 1 \end{pmatrix}$;

д) $2 \cdot \begin{pmatrix} 0 & 0 & 1 & 1 & 1 \\ 0 & 1 & 0 & 0 & 1 \end{pmatrix} - \begin{pmatrix} 1 & 0 & 1 & 1 & 1 \\ 0 & 1 & 1 & 1 & 1 \end{pmatrix}$;   е) $\frac{1}{2} \cdot \left(\begin{pmatrix} 1 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 1 \\ -1 \\ 1 \end{pmatrix} \right)$.

1.3. Описати умови, при яких правильні нижче наведені тотожності, та довести ці тотожності (A, B, C — матриці, λ, μ — числа):

а) $A + B = B + A$;   б) $A + (B + C) = (A + B) + C$;   в) $\lambda(\mu A) = (\lambda\mu)A$;
г) $(\lambda + \mu)A = \lambda A + \mu A$;   г') $\lambda(A + B) = \lambda A + \lambda B$.

1.4. а) Чи можна перемножити рядок довжини m на стовпчик висоти n ?б) Чи можна перемножити стовпчик висоти n на рядок довжини m ?

1.5. Перевірити, чи існують добутки, і якщо так, то обчислити їх:

а) $(1 \ 2) \cdot \begin{pmatrix} 3 \\ 4 \end{pmatrix}$;   б) $\begin{pmatrix} 3 \\ 4 \end{pmatrix} \cdot (1 \ 2)$;   в) $(1 \ 2) \cdot (3 \ 4)$;

г) $\begin{pmatrix} 2 \\ 4 \end{pmatrix} \cdot (1 \ 2) \cdot \begin{pmatrix} 2 \\ 1 \end{pmatrix}$;   г') $(1 \ 2) \cdot \begin{pmatrix} 2 \\ 1 \end{pmatrix} \cdot (2 \ 4)$;   д) $\begin{pmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{pmatrix} \cdot (1 \ 2) \cdot \begin{pmatrix} 2 \\ 1 \end{pmatrix}$.

1.6. Яким умовам повинні задовільняти матриці A та B , щоб:а) існував добуток AB ;   б) існував добуток BA ;   в) існували добутки AB та BA ?1.7. Виразити розміри матриці AB через розміри матриць A та B .

1.8. Обчисліти добутки:

а) $(1 \ 0) \cdot \begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 1 & 1 \end{pmatrix}$;   б) $(2 \ -3 \ 0) \cdot \begin{pmatrix} 4 \\ 3 \\ 1 \end{pmatrix}$;   в) $\begin{pmatrix} 4 \\ 3 \\ 1 \end{pmatrix} \cdot (2 \ -3 \ 0)$;

г) $(0 \ 1 \ 0 \ 0) \cdot \begin{pmatrix} 1 & 4 & 3 \\ 0 & 3 & 2 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 2 & 1 \end{pmatrix}$;   г') $(1 \ 1 \ 1) \cdot \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 2 & 3 & 4 \\ 3 & 4 & 5 \end{pmatrix}$;

д) $\begin{pmatrix} 1 & 1 & 1 & 1 \\ 1 & 0 & 1 & 1 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 1 \\ 1 \\ 1 \\ 1 \end{pmatrix}$;   е) $\begin{pmatrix} 3 & 3 & -4 & -3 \\ 0 & 6 & 1 & 1 \\ 5 & 4 & 2 & 1 \\ 2 & 3 & 3 & 2 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix}$.

1.9. Обчисліти добутки матриць:

- a)** $\begin{pmatrix} 3 & 1 \\ 2 & 1 \\ 1 & 0 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 1 & 1 \end{pmatrix}$; **б)** $\begin{pmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 2 & -3 & 1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 2 & -3 & 5 \\ -1 & 4 & -2 \\ 3 & -1 & 1 \end{pmatrix}$;
- в)** $\begin{pmatrix} 3 & -4 & 5 \\ 2 & -3 & 1 \\ 3 & -5 & -1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 3 & 29 \\ 2 & 18 \\ 0 & -3 \end{pmatrix}$; **г)** $\begin{pmatrix} 3 & 3 & -4 & -3 \\ 0 & 6 & 1 & 1 \\ 5 & 4 & 2 & 1 \\ 2 & 3 & 3 & 2 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 0 & 0 \\ 1 & 1 \\ 0 & 0 \\ 0 & 0 \end{pmatrix}$.
- 1.10.** Перемножити квадратні матриці:
- а)** $\begin{pmatrix} 2 & 1 \\ 3 & 2 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 1 & -1 \\ 1 & 1 \end{pmatrix}$; **б)** $\begin{pmatrix} 3 & 5 \\ 6 & -1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 2 & 1 \\ -3 & 2 \end{pmatrix}$;
- в)** $\begin{pmatrix} -1 & 3 \\ 10 & 5 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix}$; **г)** $\begin{pmatrix} 4 & -5 \\ 2 & -3 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 0 \end{pmatrix}$; **г)** $\begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 1 & 1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 3 & 5 \\ 5 & 9 \end{pmatrix}$;
- д)** $\begin{pmatrix} 1 & x \\ 0 & 1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 1 & y \\ 0 & 1 \end{pmatrix}$; **е)** $\begin{pmatrix} \cos \varphi & -\sin \varphi \\ \sin \varphi & \cos \varphi \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} \cos \psi & -\sin \psi \\ \sin \psi & \cos \psi \end{pmatrix}$;
- ж)** $\begin{pmatrix} 1 & 2 & 1 \\ 3 & 1 & 3 \\ 1 & 2 & 1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 1 & 3 & 1 \\ 2 & 1 & 2 \\ 1 & 3 & 1 \end{pmatrix}$; **жк)** $\begin{pmatrix} 1 & -1 & 3 \\ -1 & 1 & -3 \\ 2 & -2 & 6 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 1 & 5 & 2 \\ 0 & 3 & -1 \\ 2 & 1 & -1 \end{pmatrix}$;
- з)** $\begin{pmatrix} 1 & 1 & 0 & 0 \\ 1 & 2 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 3 & 1 \\ 0 & 0 & 1 & 1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 1 & 1 & 0 & 0 \\ 1 & 3 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 2 \\ 0 & 0 & -3 & 1 \end{pmatrix}$; **и)** $\begin{pmatrix} 1 & 2 & 0 & 0 \\ 2 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 3 \\ 0 & 0 & 3 & 1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 1 & 1 & 0 & 0 \\ 1 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & -1 \\ 0 & 0 & -1 & 1 \end{pmatrix}$.

1.11. Матрицю A помножити зліва та справа на діагональну матрицю D , якщо

$$A = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \\ 7 & 8 & 9 \end{pmatrix}, \quad D = \begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 2 & 0 \\ 0 & 0 & 3 \end{pmatrix}.$$

Результати обчислень порівняти.

1.12. Обчислити добутки матриць:

- а)** $\begin{pmatrix} \lambda_1 & 0 & 0 \\ 0 & \lambda_2 & 0 \\ 0 & 0 & \lambda_3 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} \lambda_1 & 0 & 0 \\ 0 & \lambda_2 & 0 \\ 0 & 0 & \lambda_3 \end{pmatrix}$; **б)** $\begin{pmatrix} \lambda_1 & 0 & 0 \\ 0 & \lambda_2 & 0 \\ 0 & 0 & \lambda_3 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} \frac{1}{\lambda_1} & 0 & 0 \\ 0 & \frac{1}{\lambda_2} & 0 \\ 0 & 0 & \frac{1}{\lambda_3} \end{pmatrix}$;
- в)** $\begin{pmatrix} \lambda_1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & \lambda_2 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & \lambda_3 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & \lambda_4 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 0 & 0 & 0 & \lambda_1 \\ 0 & 0 & \lambda_2 & 0 \\ 0 & \lambda_3 & 0 & 0 \\ \lambda_4 & 0 & 0 & 0 \end{pmatrix}$; **г)** $\begin{pmatrix} 0 & 0 & 0 & \lambda_1 \\ 0 & 0 & \lambda_2 & 0 \\ 0 & \lambda_3 & 0 & 0 \\ \lambda_4 & 0 & 0 & 0 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} \lambda_1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & \lambda_2 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & \lambda_3 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & \lambda_4 \end{pmatrix}$.

1.13. Матриці A та C мають розміри відповідно $m \times n$ та $p \times q$ та існує добуток ABC . Які розміри матриць B та ABC ?

1.14. Перемножити матриці:

- а)** $(1 \ 2) \cdot \begin{pmatrix} 3 & 4 \\ 5 & 6 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 7 \\ 8 \end{pmatrix}$; **б)** $\begin{pmatrix} 4 & 3 \\ 7 & 5 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} -28 & 93 \\ 38 & -126 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 7 & 3 \\ 2 & 1 \end{pmatrix}$;
- в)** $\begin{pmatrix} 0 & 2 & -1 \\ -2 & -1 & 2 \\ 3 & -2 & -1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 70 & 34 & -107 \\ 52 & 26 & -68 \\ 101 & 50 & -140 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 27 & -18 & 10 \\ -46 & 31 & -17 \\ 3 & 2 & 1 \end{pmatrix}$;
- г)** $(-12 \ 13) \cdot \begin{pmatrix} 83574 & 83674 \\ 98423 & 98523 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} -1 \\ 1 \end{pmatrix} \cdot (-12 \ 13)$.

1.15. Перевірити правильність тотожностей (A, B, C, D — матриці, λ — число):

- а) $\lambda(AB) = (\lambda A)B = A(\lambda B)$;   б) $(AB)C = A(BC)$;   в) $A(B + C) = AB + AC$;
г) $(A + B)C = AC + BC$;   д) $A(B + C + D) = AB + AC + AD$.

1.16. Виконати дії:

а) $\begin{pmatrix} 3 & 0 & 2 & 0 \\ 0 & 1 & 2 & 1 \\ 2 & 3 & 0 & 0 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 1 & -2 & 2 \\ 2 & -1 & 1 \\ -1 & 1 & -2 \\ 2 & 2 & -1 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} -2 & 0 & -3 \\ 0 & 6 & -3 \\ 5 & -2 & 8 \end{pmatrix}$;

б) $\begin{pmatrix} 3 & 0 & 2 \\ 0 & 1 & 3 \\ 2 & 2 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 1 & 2 & -1 & 2 \\ -2 & -1 & 1 & 2 \\ 2 & 1 & 1 & 2 \\ 2 & 1 & 1 & 2 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 0 & -4 & 6 & 1 \\ 2 & 2 & -5 & -2 \\ 2 & -2 & 6 & 4 \\ 1 & 3 & 0 & 1 \end{pmatrix}$.

1.17. Обчислити:

а) $\begin{pmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{pmatrix}^2$;   б) $\begin{pmatrix} -1 & 1 & 1 \\ -5 & 21 & 17 \\ 6 & -26 & -21 \end{pmatrix}^2$;   в) $\begin{pmatrix} 0 & 0 & 1 \\ 0 & 1 & 0 \\ 1 & 0 & 0 \end{pmatrix}^2$;   г) $\begin{pmatrix} 1 & 2 & 2 \\ 2 & 1 & -2 \\ 2 & -2 & 1 \end{pmatrix}^2$;

д) $\begin{pmatrix} 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{pmatrix}^2$;   е) $\begin{pmatrix} 1 & 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & -1 & -1 \\ 1 & -1 & 1 & -1 \\ 1 & -1 & -1 & 1 \end{pmatrix}^2$;   ж) $\begin{pmatrix} 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 2 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 3 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{pmatrix}^2$;

е) $\begin{pmatrix} 1 & 1 & 1 & \cdots & 1 \\ 0 & 1 & 1 & \cdots & 1 \\ 0 & 0 & 1 & \cdots & 1 \\ \vdots & \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ 0 & 0 & 0 & \cdots & 1 \end{pmatrix}^2$.

1.18. Обчислити:

а) $\begin{pmatrix} 1 & -2 \\ 3 & -4 \end{pmatrix}^3$;   б) $\begin{pmatrix} 1 & 2 \\ 2 & 3 \end{pmatrix}^3$;   в) $\begin{pmatrix} 1 & 1 & -1 \\ 3 & -1 & 2 \\ 2 & -1 & 0 \end{pmatrix}^3$;   г) $\begin{pmatrix} 4 & -1 \\ 5 & -2 \end{pmatrix}^5$.

1.19. Обчислити $\begin{pmatrix} 17 & -6 \\ 35 & -12 \end{pmatrix}^5$, використовуючи рівність

$$\begin{pmatrix} 17 & -6 \\ 35 & -12 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 2 & 3 \\ 5 & 7 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 2 & 0 \\ 0 & 3 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} -7 & 3 \\ 5 & -2 \end{pmatrix}$$
.

1.20. Обчислити $\begin{pmatrix} 4 & 3 & -3 \\ 2 & 3 & -2 \\ 4 & 4 & -3 \end{pmatrix}^6$, використовуючи рівність

$$\begin{pmatrix} 4 & 3 & -3 \\ 2 & 3 & -2 \\ 4 & 4 & -3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 & 3 & 1 \\ 2 & 2 & 1 \\ 3 & 4 & 2 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 2 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 0 & 2 & -1 \\ 1 & 1 & -1 \\ -2 & -5 & 4 \end{pmatrix}.$$

1.21. Обчислити:

а) $\begin{pmatrix} 2 & -1 \\ 3 & -2 \end{pmatrix}^n$;   б) $\begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 0 & 1 \end{pmatrix}^n$;   в) $\begin{pmatrix} \lambda_1 & 0 \\ 0 & \lambda_2 \end{pmatrix}^n$;   г) $\begin{pmatrix} \lambda & \lambda \\ 0 & \lambda \end{pmatrix}^n$;

р) $\begin{pmatrix} \lambda & 1 \\ 0 & \lambda \end{pmatrix}^n$; д) $\begin{pmatrix} \cos \varphi & \sin \varphi \\ -\sin \varphi & \cos \varphi \end{pmatrix}^n$; е) $\left(\begin{pmatrix} 2 & 1 \\ 5 & 3 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 1 & 1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 3 & -1 \\ -5 & 2 \end{pmatrix} \right)^n$

1.22. Обчислити

$$\begin{pmatrix} \lambda_1 & 0 & \cdots & 0 \\ 0 & \lambda_2 & \cdots & 0 \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ 0 & 0 & \cdots & \lambda_n \end{pmatrix}^k$$

ЛІНІЙНА АЛГЕБРА

1.23. Піднести до відповідного степеня матриці порядку n :

а) $\begin{pmatrix} 1 & 1 & 1 & \cdots & 1 \\ 0 & 1 & 1 & \cdots & 1 \\ 0 & 0 & 1 & \cdots & 1 \\ \vdots & \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ 0 & 0 & 0 & \cdots & 1 \end{pmatrix}^3$; б) $\begin{pmatrix} 1 & 1 & 0 & 0 & \cdots & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 1 & 0 & \cdots & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 1 & \cdots & 0 & 0 \\ \vdots & \vdots & \vdots & \vdots & \ddots & \vdots & \vdots \\ 0 & 0 & 0 & 0 & \cdots & 1 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & \cdots & 0 & 1 \end{pmatrix}^{n-1}$

1.24. Обчислити степені квадратної матриці

$$H = \begin{pmatrix} 0 & 1 & 0 & \cdots & 0 \\ 0 & 0 & 1 & \cdots & 0 \\ \vdots & \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ 0 & 0 & 0 & \cdots & 1 \\ 0 & 0 & 0 & \cdots & 0 \end{pmatrix}.$$

1.25. Нехай задано квадратну матрицю

$$J = \begin{pmatrix} \lambda & 1 & 0 & \cdots & 0 & 0 \\ 0 & \lambda & 1 & \cdots & 0 & 0 \\ \vdots & \vdots & \vdots & \ddots & \vdots & \vdots \\ 0 & 0 & 0 & \cdots & \lambda & 1 \\ 0 & 0 & 0 & \cdots & 0 & \lambda \end{pmatrix}$$

порядку n . Довести, що якщо $f(x)$ — поліном, то

$$f(J) = \begin{pmatrix} f(\lambda) & \frac{f'(\lambda)}{1!} & \frac{f''(\lambda)}{2!} & \cdots & \frac{f^{(n-2)}(\lambda)}{(n-2)!} & \frac{f^{(n-1)}(\lambda)}{(n-1)!} \\ 0 & f(\lambda) & \frac{f'(\lambda)}{1!} & \cdots & \frac{f^{(n-3)}(\lambda)}{(n-3)!} & \frac{f^{(n-2)}(\lambda)}{(n-2)!} \\ \vdots & \vdots & \vdots & \ddots & \vdots & \vdots \\ 0 & 0 & 0 & \cdots & f(\lambda) & \frac{f'(\lambda)}{1!} \\ 0 & 0 & 0 & \cdots & 0 & f(\lambda) \end{pmatrix}.$$

1.26. Знайти значення полінома $f(x)$ від матриці A , якщо:

а) $f(x) = 3x^2 - 2x + 5$, $A = \begin{pmatrix} 1 & -2 & 3 \\ 2 & -4 & 1 \\ 3 & -5 & 2 \end{pmatrix}$;

б) $f(x) = x^3 - 2x^2 + 1$, $A = \begin{pmatrix} 2 & 1 & 0 \\ 0 & 2 & 0 \\ 1 & 1 & 1 \end{pmatrix}$;

списування на ньому

в) $f(x) = x^3 - 3x + 2$, $A = \begin{pmatrix} 2 & 1 & 1 \\ 1 & 2 & 1 \\ 1 & 1 & 2 \end{pmatrix}$;

г) $f(x) = x^3 - 7x^2 + 13x - 5$, $A = \begin{pmatrix} 5 & 2 & -3 \\ 1 & 3 & -1 \\ 2 & 2 & -1 \end{pmatrix}$.

1.27. Обчислити e^A , якщо:

а) $A = \begin{pmatrix} 2 & 0 \\ 0 & -1 \end{pmatrix}$; б) $A = \begin{pmatrix} 2 & 1 \\ -4 & -2 \end{pmatrix}$; в) $A = \begin{pmatrix} 0 & 1 & 2 \\ 0 & 0 & 6 \\ 0 & 0 & 0 \end{pmatrix}$; г) $A = \begin{pmatrix} 0 & a & b \\ 0 & 0 & c \\ 0 & 0 & 0 \end{pmatrix}$.

1.28. Обчислити $\ln A$, якщо:

а) $A = \begin{pmatrix} 3 & 1 \\ -4 & -1 \end{pmatrix}$; б) $A = \begin{pmatrix} 1 & 1 & 0 & \dots & 0 \\ 0 & 1 & 1 & \dots & 0 \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ 0 & 0 & 0 & \dots & 1 \end{pmatrix}$.

1.29. Обчислити $AB - BA$, якщо:

а) $A = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 1 \\ 2 & 1 & 2 \\ 1 & 2 & 3 \end{pmatrix}$, $B = \begin{pmatrix} 4 & 1 & 1 \\ -4 & 2 & 0 \\ 1 & 2 & 1 \end{pmatrix}$;

б) $A = \begin{pmatrix} 2 & 1 & 0 \\ 1 & 1 & 2 \\ -1 & 2 & 1 \end{pmatrix}$, $B = \begin{pmatrix} 3 & 1 & -2 \\ 3 & -2 & 4 \\ -3 & 5 & -1 \end{pmatrix}$.

1.30. Чи завжди правильна матрична рівність $AB = BA$? Навести приклади переставних і непереставних матриць.

1.31. Що можна сказати про розміри матриць A та B , якщо $AB = BA$?

1.32. Знайти всі матриці, які переставні з матрицею

а) $\begin{pmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{pmatrix}$; б) $\begin{pmatrix} 1 & 2 \\ -1 & -1 \end{pmatrix}$; в) $\begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 0 & 1 \end{pmatrix}$; г) $\begin{pmatrix} 7 & -3 \\ 5 & -2 \end{pmatrix}$;

г) $\begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 3 & 1 & 2 \end{pmatrix}$; д) $\begin{pmatrix} 3 & 1 & 0 \\ 0 & 3 & 1 \\ 0 & 0 & 3 \end{pmatrix}$; е) $\begin{pmatrix} 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{pmatrix}$.

1.33. Нехай A та B – квадратні матриці однакового порядку. Перевірити чи правильні такі матричні тотожності:

а) $(A + B)^2 = A^2 + 2AB + B^2$; б) $(A + B)(A - B) = (A - B)(A + B)$;

в) $A^2 - B^2 = (A + B)(A - B)$; г) $(A + E)^3 = A^3 + 3A^2 + 3A + E$.

1.34. Довести, що якщо A та B – квадратні матриці однакового порядку і $AB = BA$, то

$$(A + B)^n = A^n + nA^{n-1}B + \frac{n(n-1)}{2}A^{n-2}B^2 + \cdots + B^n.$$

Навести приклад матриць, для яких ця формула не виконується.

1.35. Обчислити матрицю $[A, B] = AB - BA$ (комутатор матриць A та B), якщо

а) $A = \begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 1 & 1 \end{pmatrix}$, $B = \begin{pmatrix} 1 & -1 \\ 1 & -1 \end{pmatrix}$; б) $A = \begin{pmatrix} 0 & -1 \\ 1 & 0 \end{pmatrix}$, $B = \begin{pmatrix} 1 & -1 \\ 1 & 1 \end{pmatrix}$.

1.36. Перевірити правильність тотожностей (див. задачу 1.35):

- а)** $[A, B] = -[B, A]$;   **б)** $[A, A] = O$;
- в)** $[A, E] = [E, A] = O$;   **г)** $[A, B + C] = [A, B] + [A, C]$.

1.37. Довести, що для довільних квадратних матриць A, B, C виконуються рівності:

- а)** $[A, BC] = [A, B]C + B[A, C]$;
- б)** $[[A, B], C] + [[B, C], A] + [[C, A], B] = O$.

1.38. Обчислити матрицю $A * B = \frac{1}{2}(AB + BA)$ (добуток Йордана матриць A та B), якщо

$$\text{а)} \quad A = \begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 1 & 1 \end{pmatrix}, \quad B = \begin{pmatrix} 1 & -1 \\ 1 & -1 \end{pmatrix}; \quad \text{б)} \quad A = \begin{pmatrix} 0 & -1 \\ 1 & 0 \end{pmatrix}, \quad B = \begin{pmatrix} 1 & -1 \\ 1 & 1 \end{pmatrix}.$$

1.39. Перевірити правильність тотожностей (див. задачу 1.38):

- а)** $A * B = B * A$;   **б)** $A * A = A^2$;
- в)** $A * E = A$;   **г)** $A * (B + C) = A * B + A * C$.

1.40. Транспонувати матриці:

$$\text{а)} \quad \begin{pmatrix} 7 & -4 \\ -5 & 3 \end{pmatrix}; \quad \text{б)} \quad \begin{pmatrix} \lambda_1 & & 0 \\ & \ddots & \\ 0 & & \lambda_n \end{pmatrix}; \quad \text{в)} \quad \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \end{pmatrix}; \quad \text{г)} \quad \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \\ 4 \end{pmatrix};$$

$$\text{г')} \quad \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 5 & 6 \\ 7 & 8 & 9 \end{pmatrix}; \quad \text{д)} \quad \begin{pmatrix} -1 & -2 & -3 \\ 0 & 2 & 9 \end{pmatrix}.$$

1.41. Перевірити правильність тотожностей (A, B, C — матриці відповідних порядків, λ — число):

- а)** $(A + B)^\top = A^\top + B^\top$;   **б)** $(AB)^\top = B^\top A^\top$;   **в)** $(ABC)^\top = C^\top B^\top A^\top$;
- г)** $(\lambda A)^\top = \lambda A^\top$;   **г')** $(A^\top)^\top = A$;   **д)** $(A^{-1})^\top = (A^\top)^{-1}$.

1.42. Обчислити матрицю $P = E - (e_i - e_k)^\top(e_i - e_k)$, де через e_i позначено i -ий рядок одиничної матриці E .

1.43. Нехай A, B — стовпчики однакової висоти і $H = AB^\top$. Довести, що $H^2 = \lambda H$ для деякого числа λ .

З'язок множення матриць і елементарних перетворень

1.44. Довести, що k -ий стовпчик матриці AB дорівнює добутку матриці A на k -ий стовпчик матриці B . Сформулювати та довести аналогічне твердження для рядків.

1.45. Довести, що k -ий стовпчик матриці AB дорівнює лінійній комбінації стовпчиків матриці A з коефіцієнтами із елементів k -го стовпця матриці B . Сформулювати та довести аналогічне твердження для рядків.

1.46. Нехай задано добуток AB матриць A та B . Довести, що:

- а)** якщо до i -го рядка матриці A додати її j -й рядок, то з матрицею AB відбудеться те ж елементарне перетворення;
- б)** якщо i -й рядок матриці A помножити на число λ , то i -й рядок AB також домножиться на λ ;
- в)** при перестановці місцями двох рядків матриці A відповідні рядки AB також переставляться.

1.47. Як зміниться добуток AB матриць A та B , якщо:

- а)** до i -го стовпця матриці B додати її j -й стовпець, помножений на число λ ;
- б)** i -ий стовпчик матриці B помножити на число λ ;
- в)** переставити i -й та j -й стовпці матриці B .

1.48. а) Довести, що додавання до рядка матриці лінійної комбінації решти її рядків може бути здійснено за допомогою послідовного застосування елементарних перетворень рядків.

б) Довести аналогічне твердження для перетворення, яке полягає у перестановці двох рядків матриці.

1.49. Обчислити добуток $e_i A e_k^\top$ для довільної матриці A (через e_i позначено i -ий рядок одиничної матриці відповідного розміру).

1.50. Нехай $A = [a_{ij}]$ — матриця розміру $m \times n$. Довести, що $A = \sum_{i,j} a_{ij} E_{ij}$, де E_{ij} — матричні одиниці відповідного розміру.

1.51. Довести, що $E_{ij} E_{pq} = \delta_{jp} E_{iq}$.

1.52. Для довільної матриці A і матричної одиниці E_{ij} відповідного розміру обчислити добутки:

- а) $E_{ij} A$;
- б) $A E_{ij}$.

1.53. Нехай A — квадратна матриця, причому $E_{ij} A = A E_{ij}$ для усіх матричних одиниць E_{ij} . Довести, що $A = \lambda E$ для деякого скаляра λ .

1.54. Нехай A — квадратна матриця, причому $E_{ii} A = A E_{ii}$ для усіх i . Довести, що матриця A діагональна.

1.55. Нехай матриці A та B такі, що для довільних стовпчиків X та Y відповідної висоти виконується рівність $X^\top A Y = X^\top B Y$. Довести, що $A = B$.

1.56. Нехай A — матриця розміру $m \times n$, E_m та E_n — одиничні матриці порядку m та n відповідно. Довести, що $E_m A = A E_n = A$.

1.57. На яку матрицю треба домножити матрицю A , щоб в результаті отримати:

- а) перший стовпчик матриці A ;
- б) перший рядок A ?

1.58. Підібрати елементарну матрицю P так, щоб матриця PA отримувалась із A :

- а) перестановкою двох перших рядків A ;
- б) додаванням першого рядка до другого;
- в) множенням першого рядка на число $\lambda \neq 0$.

1.59. Підібрати елементарну матрицю Q так, щоб добуток AQ отримувався із A за допомогою заданого елементарного перетворення стовпчиків.

Інші операції з матрицями. Матриці спеціального вигляду

1.60. Нехай A та B — діагональні матриці одного порядку, λ — число. Довести, що матриці λA , $A + B$, AB , BA також діагональні і $AB = BA$.

1.61. Нехай $D = \text{diag}(\lambda_1, \dots, \lambda_n)$. Довести, що:

- а) стовпчики матриці AD отримуються множенням стовпчиків матриці A на числа $\lambda_1, \dots, \lambda_n$;
- б) рядки матриці DA отримуються множенням рядків матриці A на числа $\lambda_1, \dots, \lambda_n$.

1.62. Нехай A — діагональна матриця, $f(x)$ — поліном. Довести, що тоді матриця $f(A)$ також діагональна.

1.63. Нехай матриця A — діагональна, всі її елементи різні і $AB = BA$. Довести, що тоді матриця B також діагональна.

1.64. Нехай матриця A переставна з будь-якою діагональною матрицею порядку n . Довести, що A — діагональна матриця порядку n .

1.65. Нехай матриця A переставна з усіма матричними одиницями порядку n . Довести, що A — скалярна матриця.

1.66. Нехай матриця A переставна з будь-якою матрицею порядку n . Довести, що A — скалярна матриця.

1.67. Нехай квадратна матриця A переставна з усіма невиродженими матрицями. Довести, що $A = \lambda E$.

1.68. Нехай матриці A та B — верхні трикутні. Виразити елементи матриці AB через елементи матриць A та B .

1.69. Нехай матриці A та B — верхні трикутні. Довести, що матриці $A + B$ і AB — також верхні трикутні.

1.70. Нехай матриці A та B симетричні. Довести, що:

- а)** $A + B$ — симетрична матриця;
- б)** A^k — симетрична матриця при будь-якому натуральному k ;
- в)** матриця AB є симетричною тоді і тільки тоді, коли матриці A та B переставні.

1.71. Нехай матриці A та B кососиметричні. Довести, що:

- а)** $A + B$ — кососиметрична матриця;
- б)** A^k — кососиметрична матриця при непарному k і симетрична матриця при парному k ;
- в)** матриця AB є симетричною тоді і тільки тоді, коли матриці A та B переставні.
- г)** Сформулювати та довести необхідну і достатню умову кососиметричності добутку матриць A та B .

1.72. Нехай A — довільна квадратна матриця. Довести, що матриці $A + A^\top$ і $AA^\top$ симетричні, а матриця $A - A^\top$ кососиметрична.

1.73. Довести, що якщо A і B — симетричні квадратні матриці однакового порядку, то матриця $C = ABAB \dots ABA$ є симетричною.

1.74. Довести, що довільну квадратну матрицю можна розкласти в суму симетричної та кососиметричної матриць. Чи є це розкладання однозначне?

1.75. Розкласти задані матриці в суму симетричної і кососиметричної матриць:

а) $\begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 3 & -2 \end{pmatrix}$;   **б)** $\begin{pmatrix} 1 & -1 \\ 1 & 1 \end{pmatrix}$;   **в)** $\begin{pmatrix} 0 & 2 & 2 \\ 0 & -1 & -2 \\ 0 & 0 & -2 \end{pmatrix}$.

1.76. Довести, що трикутна матриця нільпотентна тоді і тільки тоді, коли всі її діагональні елементи нульові.

1.77. Довести, що якщо матриці A , B нільпотентні і переставні, то $A + B$ і AB нільпотентні.

1.78. Довести, що якщо матриці A та B періодичні і переставні, то AB — періодична матриця. Зобразити який-небудь її період через періоди матриць A , B .

1.79. Нехай $A^k + A^{k-1} + \dots + E = O$. Довести, що A — періодична матриця.

1.80. Матриця $A = [a_{ij}]$ називається *невід'ємною*, якщо $a_{ij} \geq 0$ для усіх i, j . Нехай матриці A та B невід'ємні. Довести, що тоді $A + B$, AB — також невід'ємні матриці.

1.81. Матриця $A = [a_{ij}]$ порядку n називається *стохастичною* (марковською), якщо $a_{ij} \geq 0$ для усіх i, j і $\sum_{k=1}^n a_{ik} = 1$ при $i = 1, \dots, n$. Нехай I — стовпець з одиниць і матриця A невід'ємна. Довести, що умова $AI = I$ — необхідна і достатня умова стохастичності A .

1.82. Довести, що якщо матриці A та B стохастичні, то матриця AB також стохастична.

1.83. Довести правильність тотожностей:

а) $\text{tr}(A + B) = \text{tr } A + \text{tr } B$;   **б)** $\text{tr } AB = \text{tr } BA$.

- 1.84. Нехай A — трикутна матриця, m — натуральне число. Обчислити слід матриці A^m .
- 1.85. Нехай A — довільна матриця. Обчислити $\text{tr}(A^\top A)$.
- 1.86. Довести, що якщо A — нільпотентна матриця другого порядку, то $\text{tr } A = 0$.
- 1.87. Знайти усі матриці A порядку n такі, що $\text{tr } AX = 0$ для довільної матриці X порядку n .
- 1.88. Довести, що рівність $AB - BA = E$ не виконується для жодних матриць A і B з числовими елементами.
- 1.89. При яких значеннях λ рівняння $[X, Y] = \lambda E$ має розв'язок ($[X, Y]$ — комутатор матриць X та Y)?
- 1.90. Довести, що для довільних матриць другого порядку виконується рівність $[[A, B]^2, C] = O$.
- 1.91. Знайти всі матриці другого порядку, квадрат яких дорівнює
 а) нульовій матриці; б) одиничній матриці.
- 1.92. Знайти всі дійсні матриці другого порядку, четвертий степінь яких дорівнює одиничній матриці.

Блочні матриці

- 1.93. Довести, що при транспонуванні блочної матриці транспонуванню підлягає блочна структура та всі її блоки, наприклад

$$A^\top = \begin{pmatrix} A_{11} & A_{12} \\ A_{21} & A_{22} \end{pmatrix}^\top = \begin{pmatrix} A_{11}^\top & A_{21}^\top \\ A_{12}^\top & A_{22}^\top \end{pmatrix}.$$

- 1.94. Знайти матриці $C = A + B$, $D = 5B$, $B^\top$, якщо A та B блочні матриці вигляду

$$A = \begin{pmatrix} 2 & 3 & | & 6 \\ 3 & 4 & | & 7 \\ 4 & 5 & | & 8 \end{pmatrix}, \quad B = \begin{pmatrix} 1 & 1 & | & 0 \\ 2 & 1 & | & 2 \\ 3 & 0 & | & 1 \end{pmatrix}.$$

- 1.95. Нехай $A, B, C, D, A_1, B_1, C_1, D_1$ — квадратні матриці однакового порядку. Виразити добуток матриць

$$\begin{pmatrix} A & B \\ C & D \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} A_1 & B_1 \\ C_1 & D_1 \end{pmatrix}$$

через задані матриці.

- 1.96. Нехай A та B — блочні матриці другого порядку. Сформулювати умови, при яких ці матриці можна перемножити. Довести, що якщо існує добуток $A \cdot B$, то $(A \cdot B)^\square = A^\square \cdot B^\square$.

- 1.97. Нехай A та B — верхні блочно-трикутні матриці другого порядку і добуток $A \cdot B$ існує. Отримати формулу для обчислення матриці $A^\square \cdot B^\square$.

- 1.98. Нехай A — блочна матриця другого порядку, B — блочна матриця-стовпчик з двох блоків.

- Сформулювати умови, за яких визначено добуток $A \cdot B$.
- Довести, що якщо $A \cdot B$ існує, то $(A \cdot B)^\square = A^\square \cdot B^\square$.
- Отримати формулу для обчислення $A^\square \cdot B^\square$.

- 1.99. Нехай A та B — блочно-діагональні матриці. Сформулювати умови, за яких:

- визначено добуток $A \cdot B$;
- $(A \cdot B)^\square = A^\square \cdot B^\square$;
- визначено добутки $A \cdot B$ та $B \cdot A$;

г) $A \cdot B = B \cdot A$.

1.100. Перевірити правильність тотожностей $(A + B)^{\square} = A^{\square} + B^{\square}$, $(A \cdot B)^{\square} = A^{\square} \cdot B^{\square}$ для довільних блочних матриць.

1.101. Знайти матрицю $C = A \cdot B$, якщо A та B блочні матриці вигляду

$$A = \begin{pmatrix} 2 & 3 & | & 4 \\ 3 & 4 & | & 5 \\ 4 & 5 & | & 6 \end{pmatrix}, \quad B = \begin{pmatrix} 1 & 1 & | & 0 \\ 2 & 1 & | & 2 \\ 3 & 0 & | & 1 \end{pmatrix}.$$

1.102. Використовуючи властивості блочних матриць, знайти добуток $A \cdot B$, якщо

$$A = \begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 1 & 2 & 1 & 0 \\ 3 & 4 & 0 & 1 \end{pmatrix}, \quad B = \begin{pmatrix} 1 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 5 & 6 \\ 0 & 0 & 7 & 8 \end{pmatrix}.$$

1.103. Розбиваючи матриці на блоки, обчислити добутки:

а) $\begin{pmatrix} 0 & 0 & 0 & -1 \\ 0 & 0 & -1 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 1 & 0 & 0 & 0 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 0 & 0 & -1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \\ 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & -1 & 0 & 0 \end{pmatrix};$ б) $\begin{pmatrix} 0 & -1 & 0 & 0 \\ 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & -1 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 \\ 0 & 1 & 2 & 3 \\ 0 & 0 & 1 & 2 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{pmatrix};$

в) $\begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 \\ 0 & 1 & 2 & 3 \\ 0 & 0 & 1 & 2 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 1 & -2 & 1 & 0 \\ 0 & 1 & -2 & 1 \\ 0 & 0 & 1 & -2 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{pmatrix};$ г) $\begin{pmatrix} 2 & -3 & 1 & 0 \\ -2 & 0 & 2 & 0 \\ 6 & 3 & -3 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 2 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 0 & 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 2 \\ 0 & 0 & 0 & 3 \\ 1 & 2 & 3 & 4 \end{pmatrix};$

г) $\begin{pmatrix} 1 & 1 & 1 & 1 \\ 1 & 0 & 1 & 1 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 1 & 0 & -1 & -2 \\ -2 & -1 & 0 & 1 \\ 1 & 2 & 0 & 0 \\ 0 & -1 & 0 & 0 \end{pmatrix};$ д) $\begin{pmatrix} 1 & 2 & 5 & 5 & 5 \\ 3 & 4 & 6 & 6 & 6 \\ 0 & 0 & 1 & 1 & 1 \\ 0 & 0 & 1 & 2 & 2 \\ 0 & 0 & 1 & 2 & 3 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 1 & 2 & 0 & 0 & 0 \\ 3 & 4 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 1 & 1 \\ 0 & 0 & 1 & 2 & 2 \\ 0 & 0 & 1 & 2 & 3 \end{pmatrix}.$

1.104. Нехай E — одинична матриця порядку m ; D — довільна матриця розміру $m \times n$; O, B, X — стовпці. Розв'язати блочно-матричні рівняння:

а) $(E \ D)^{\square} X = O;$ б) $(E \ D)^{\square} X = B.$

1.105. Нехай задано матриці $A = [a_{ij}]$ та B розмірів $m \times n$ та $p \times q$ відповідно. Числова матриця розміру $mp \times nq$, складена із блоків $a_{ij}B$

$$A \otimes B = \begin{pmatrix} a_{11} \cdot B & \dots & a_{1n} \cdot B \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ a_{m1} \cdot B & \dots & a_{mn} \cdot B \end{pmatrix}$$

називається *правим кронекеровим добутком* матриць A та B (або *правим прямим добутком* матриць). Знайти правий кронекеровий добуток $A \otimes B$ матриць A та B , якщо

$$A = \begin{pmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{pmatrix}, \quad B = \begin{pmatrix} 1 & 0 & 2 \\ 0 & 2 & 3 \end{pmatrix}.$$

1.106. Обчислити кронекерові добутки матриць:

а) $\begin{pmatrix} 3 & 5 \\ 5 & 9 \end{pmatrix} \otimes \begin{pmatrix} 4 \\ -2 \end{pmatrix};$ б) $\begin{pmatrix} 4 \\ -2 \end{pmatrix} \otimes \begin{pmatrix} 3 & 5 \\ 5 & 9 \end{pmatrix};$

в) $\begin{pmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{pmatrix} \otimes \begin{pmatrix} -1 \\ 1 \end{pmatrix};$ г) $\begin{pmatrix} -1 \\ 1 \end{pmatrix} \otimes \begin{pmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{pmatrix};$

г) $\begin{pmatrix} 3 & 5 \\ 5 & 9 \end{pmatrix} \otimes \begin{pmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{pmatrix};$ д) $\begin{pmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{pmatrix} \otimes \begin{pmatrix} 3 & 5 \\ 5 & 9 \end{pmatrix};$

е) $\begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} \otimes \begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 1 & 2 \end{pmatrix}.$

1.107. Нехай $A = (a_1, \dots, a_n)$, $B = (b_1, \dots, b_m)^\top$. Обчислити $A \otimes B$, $B \otimes A$ і порівняти з BA .

1.108. Перевірити правильність тотожностей:

а) $(\alpha A) \otimes B = \alpha(A \otimes B);$

б) $(A + B) \otimes C = A \otimes C + B \otimes C;$

в) $A \otimes (B + C) = A \otimes B + A \otimes C;$

г) $A \otimes (B \otimes C) = (A \otimes B) \otimes C;$

г) $AB \otimes CD = (A \otimes C)(B \otimes D).$

1.109. Нехай A та B — квадратні матриці порядків m та n відповідно. Кронекеровою сумою матриць A та B називається квадратна матриця порядку mn

$$A \oplus B = (E_m \otimes A) + (B \otimes E_n),$$

де E_m , E_n — одиничні матриці відповідних порядків. Знайти кронекерову суму $A \oplus B$ матриць A та B , якщо

$$A = \begin{pmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{pmatrix}, \quad B = \begin{pmatrix} 5 & 6 \\ 7 & 8 \end{pmatrix}.$$

до колоквіуму,

а не для

списування

на ньому